

ÅLESUND
KOMMUNE

Barn som pårørende må bli sett

Lisbeth Slyngstad Rådgiver psykisk helse

Koordinator for Barneansvarlige i Ålesund
Omsorgskonferanse Molde 04.10.17

Ny lov hjemmel fra 01.01.10

§ 10 a, Helsepersonells plikt til å bidra til å ivareta mindreårige barn som pårørende:

Helsepersonell skal bidra til å ivareta det behovet for informasjon og nødvendig oppfølging som mindreårige barn av pasient med psykisk sykdom, rusmiddelavhengighet eller alvorlig somatisk sykdom eller skade kan ha som følge av forelderens tilstand.

Helsepersonell som yter helsehjelp til pasient som nevnt i første ledd, skal søke å avklare om pasienten har mindreårige barn.

Når det er nødvendig for å ivareta barnets behov, skal helsepersonellet blant annet

a) samtale med pasienten om barnets informasjons- eller oppfølgingsbehov og tilby informasjon og veiledning om aktuelle tiltak. Innenfor rammene av taushetsplikten skal helsepersonellet også tilby barnet og andre som har omsorg for barnet, å ta del i en slik samtale

b) innhente samtykke til å foreta oppfølging som helsepersonellet anser som hensiktsmessig

c) bidra til at barnet og personer som har omsorg for barnet, i overensstemmelse med reglene om taushetsplikt, gis informasjon om pasientens sykdomstilstand, behandling og mulighet for samvær. Informasjonen skal gis i en form som er tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger.

Departementet kan gi forskrifter som utdyper innholdet i helsepersonellens plikter etter denne bestemmelsen.

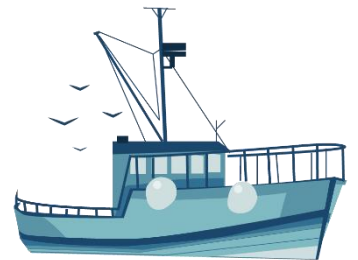

Målsetting:

Styrke ansatte til å gjennomføre samtaler med foreldre som har psykiske helseproblemer, rusproblem eller har en alvorlig somatisk sykdom for å sikre at barna får **nødvendig informasjon og oppfølging**.

Styrke foreldrerollen og åpenhet rundt sykdom/lidelse eller avhengighet. Utarbeide og kvalitetssikre kartlegging og oppfølgingsrutiner, samt dokumentasjonsrutiner.

Barneperspektivet

Fakta om barn og unge i Norge:

Tall fra Folkehelseinstituttet viser at 450 000 barn tilhører familier hvor minst en av foreldrene har psykiske lidelser eller misbruker alkohol – dvs.40,5%

- **Av disse har 290 000 barn foreldre med moderat/alvorlig lidelser-
dvs.26,5%**
- Av disse har 135 000 barn foreldre med alvorlige lidelser – dvs.12,2%

(Ref:Rapport 2011:4 Barn av psykiske foreldre med psykiske lidelser eller alkoholmisbruk: omfang og konsekvenser, Folkehelseinstituttet)

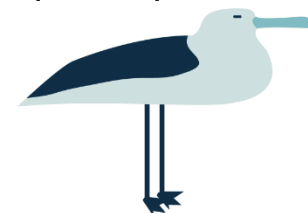
4000 nye tilfeller av kreft årlig, hvorav 800 dødsfall. Gjelder personer med foreldre/omsorgsansvar.(Ref.Kreftforeningen)

2-3000 tilfeller med Demens/Alzheimer,1/3 av disse har barn under 18 år.(Ref.Barns beste)

Hjerneslag/alvorlige ulykker

Økende antall skilsmisser/samlivsbrudd med høyt konfliktnivå(18 000/13 000)

Barn som har søsken som er pasienter med alvorlige helseproblemer(2017)

Oppstart av barneansvarlige i Ålesund

- Samarbeidsprosjektet startet opp med to like fagdager i 2012 for ansatte som møter foreldre med ulike helseplager.
- Samarbeid mellom Ålesund kommune og KoRus Midt Norge.

2012-2014

Vedtak på ledernivå i 2012: Besluttet også å inkludere somatikken. Opprettelse av Barneansvarlige på Teamledernivå for hjemmetjenestene, samt ansatte fra Psykisk helseteam og rustiltakene, kreftkoordinator, helsesøstre og ansatt fra sykehjem:

Totalt 23 Barneansvarlige

Etablert en **Ressursgruppe** møtes 4 ganger årlig med fokus på rolle og praktisk øvelse, gjensidig kompetanseutvikling, og erfaringsutveksling. Informasjon om kommunens tilbud ved Barnevernet og Virksomhet Barn og familie.

Etablerte ei **Arbeidsgruppe** for forslag til rutiner, samt forberede faglig innhold til Ressursgruppemøtene.

Etablert **Koordinator** for barneansvarlige

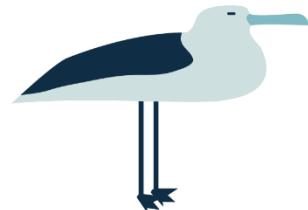
Inngikk avtale med Kompetansesenteret rus Midt-Norge om Dugnad(DelTa):

Mottok kr.80 000 til prosjektet i 2012-2014

Oppsummering av prosjektperioden

- Etablert Ressursgruppe med 23 barneansvarlige og en Koordinator for arbeidet møtes 3 ganger årlig.
- Prosedyre ferdig 1 april 2014
- Tiltaksplan med rapportering til KoRus-Avvikling av prosjektet
- Kompetansebyggende tiltak
- Etablert Barnearket i foreldrejournal i VismaProfil

Ressursgruppen har fokus på

- Sette arbeidet i system
- Holdningsarbeid
- Rollen som barneansvarlig-øvelse
- Kompetansebygging

Rollen som Barneansvarlig:

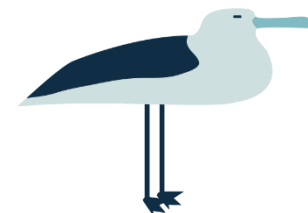
- Koordinere og sette arbeidet i system i den praktiske hverdagen
- Fremme barneperspektivet-holde temaet varmt!
- Veilede og delta sammen med helsepersonell i konkrete saker
- Informere og oppdatere helsepersonell om barn som pårørende
- Formidle kunnskap om gode tiltak og hjelpeinstanser for barn og familier
- Sikre samarbeid rundt barn og familier både internt og eksternt

- Fysisk tilrettelegging

Erfaring fra arbeidet

- Noen må holde tak i det **være pådriver og motivator**
- Forutsetning at en har **forankret arbeidet i ledelsen**
- **Videreformidle kunnskap** om barns behov
- Tenke **langsiktig og bygge kompetanse kontinuerlig**
- God **dialog og holdningsarbeid**

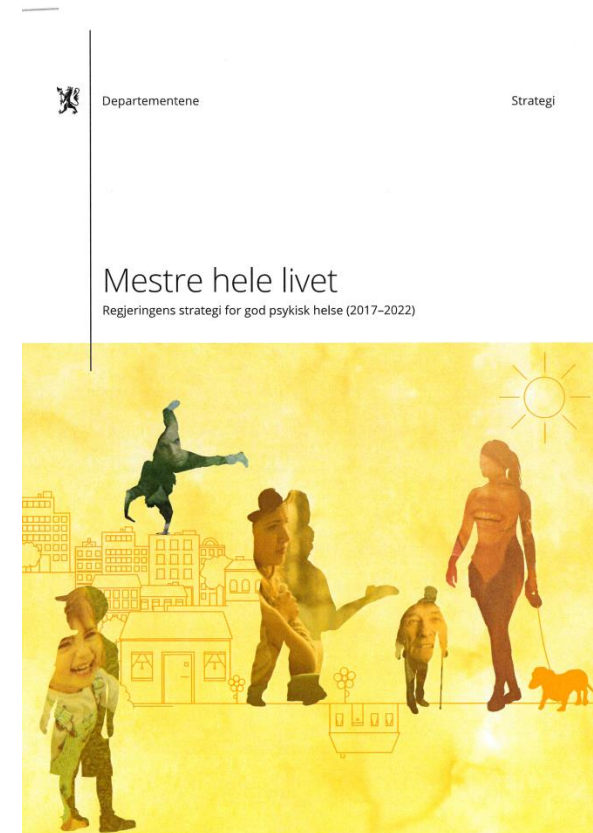

«Mestre hele livet»

Regjeringens strategi for god psykisk helse (2017-2022)

Hvorfor strategi for psykisk helse?

- Opptrappingsplanen for psykisk helse 1998-2008 ble avsluttet for tidlig.
- Norge har ikke hatt en helhetlig plan for psykisk helsefeltet siden 2008.
- Legger frem en strategi med særlig vekt på barn og unge som kan danne grunnlag for en opptrappingsplan.
- Økt fokus på betydningen av det helsefremmende og forebyggende arbeidet. (Folkehelse og det psykiske helsearbeidet)

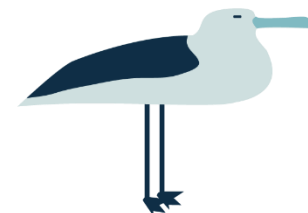
«Mestre hele livet»

7.6 Barn og unge som pårørende og etterlatte

Barn og unge peker på en rekke praktiske og emosjonelle utfordringer knyttet til foreldrenes sykdom:

- Foreldrenes lidelse
- Skiftende humør
- Manglende tilstedeværelse (feks sykehusinnleggelse)
- Manglende kapasitet til praktisk arbeid og sosiale aktiviteter

Gjør at barna blir mye overlatt til seg selv og må påta seg vesentlig flere omsorgsoppgaver og husarbeid enn vanlig og opplever stress og belastning pga det. (Multisenter studie som dekker fem helseforetak)

«Behov for flere og bedre data om barn og unges psykiske helse og livskvalitet» («Mestre hele livet»)

Ungdata – den største kilden til regelmessig informasjon om helse- og levekår for barn og unge;

gir selvrapportert informasjon om helse, venner, skole, forhold til foreldre, ensomhet, mobbing, kosthold, fysisk aktivitet, bruk av alkohol og rusmidler, selvskading, selvmordsforsøk mm.

Regelmessige spørreundersøkelser i ungdomsskolene og videregående siden 2010.

Viktig med tverrfaglig refleksjon om svarene. Hva sier de oss og hva må vi jobbe videre med?

Større fokus på:

Et tverrfaglig samarbeid på en arena der barn og unge oppholder seg: barnehagene og skolene

Ansatte i barnehager, skoler og helsetjenestene må ta tilgjengelig kunnskap i bruk/bygge felles kompetanse/dele kunnskap.

Psykisk helse som fag inn i skolene

«Kurs i psykisk helse» for alle 14 åringer i
Ålesund. Pilot fra 2015/2016 og prosjekt fra 2017-2020.

Foreldrekurs til småbarnsforeldre i Barnehagene

Kurs i psykisk helse på timeplanen

- 3 x 2 timer kurs i psykisk helse i hver klasse
- 1. dag: Lære om tanker og følelser, normalisere psykisk helse, hvordan anerkjenne og så evt forandre hvordan vi tenker og føler?
- 2. dag: Når en har det vondt i tanker og følelser; hvorfor blir det slik? Uhensiktmessige mestringsstrategier, psykiske lidelser, hvor får en hjelp? Og hvordan være en god venn til noen som har det vondt?
- 3. dag: Hva kan jeg gjøre for å ha god psykisk helse?
- Frosketid alle 3 dager for å lære teknikker for å slappe av

Hvordan kan foreldre støtte barnas psykiske helse?

- Tilbud om foreldrekurs på barnehager, barneskoler og ungdomskoler
- Kunnskap om utvikling av reguleringsystemet fra baby til voksen, og voksnes rolle for at barn skal lære å håndtere sine tanker og følelser på en hensiktsmessig måte fra de er små
- Stort fokus på å trene voksne til å *bekreft følelser* FØR vi avleder eller løser problem

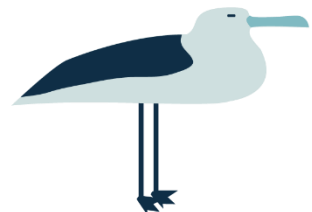

«Trygt og godt i skolen»

En satsning SLT Koordinator, Rådgiver skole, PPT, VH barn og familie

Grunnleggende:

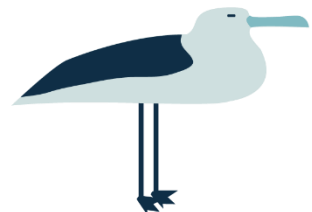
- Ansvaret skolen har for et nært samarbeid med foreldrene å bygge en nær og trygg relasjon.
- Til å finne ut av ting og til å hjelpe: oppfatte og avdekke - Handlingsplikt.
- Fokus på å systematisk bygge opp gode klassemiljø.

Trygt og godt i skolen

Stort fokus på arbeidet i barneskole og ungdomsskole for å sikre gode rutiner og å bygge kompetanse i skolene

«Et lag rundt eleven» fokus på bedre tverrfaglig samhandling (skole, helsesøster, PPT, VH barn og familie, Barnevernet)

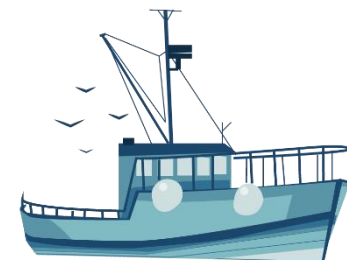
Barnets perspektiv og opplevelse

Tegn på at en elev ikke har det bra:

- Somatisere
- Elevens grunnstemning
- Trekker seg vekk
- Nedgang i faglige prestasjoner
- Utagering i ulike former
- Konsentrasjonsproblemer
- Barn/unge som viser manglende tilknytning til felleskapet

Det handler om ansattes kunnskap om observasjon og barnets samspill med andre.

Spørsmålet hva skal til for at du skal få det bedre?

Alt henger sammen

Kriminalitetsforebygging/SLT koordinator

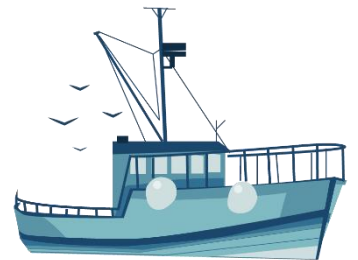
Kampanjer mot mobbing/MOT

Selvmordsforebygging

Rusforebyggende tiltak

Kunnskap og åpenhet om psykisk helse og foreldrestøtte

Barn som pårørende

Takk for meg! 😊

